

utvecklingar och händelser i Englands historia.

Ett karakteristiskt drag i det tänkande som Sabl utvecklar är förhållandet mellan generell teori och det konkreta fallet. Att koordinering och konvention är abstrakta begrepp, och att de anges beskriva fenomen som förekommer och är avgörande i alla samhällen, innebär inte att förklaringarna i sig uttrycker lagbundenheter. Närmast tvärtom: typiskt för koordineringsproblem är att dess lösningar – de konventioner som utvecklas – är starkt kontextbundna och i den meningen ”godtyckliga”. Sabls analytiska och spelteoretiska resonemang involverar inte formaliseringar genom matriser och beslutsträd. Sammantaget är denne recensents uppfattning att Sabl presenterar en tilltalande form av politisk och historisk analys, och att han i det stora hela lyckas underbygga sina påståenden om den stora nyttan och värdet av att studera Humes tänkande.

Likväl finns vissa frågetecken kring Sabls anspråk och utformningen av boken. Hans påstående att Humes idéer om koordinering och konvention är värdefulla men ”not yet fully worked out” (2012: 16) är märkligt, givet att Sabl är kritisk mot formella metoder. Vad menas med ”worked out” om inte i denna formella och generella betydelse? Den huvudsakliga typen av relevans för dessa idéer torde snarast handla om *tillämpning* på andra fall och *omprövning* av etablerade teorier. Och på det planet kan man möjligen kritisera Sabl. Det hade varit önskvärt att på åtminstone ett område – statsbildningsprocesser, demokratiseringsforskning, rättsstatens utveckling, eller dylikt – tydligt diskutera samtida teorier och historieskrivning utifrån det humeanska tänkandet. Att göra detta på alla områden är naturligtvis omöjligt – boken skulle svälla bortom rim och reson – men tveklöst hade bokens påståenden getts ökad tilltro om läsaren fått ta del av mer utvecklade paralleller till samtida samhällsvetenskap.

Boken förtjänar ändå i första hand att prisas. Författaren skriver klart, skarpt och ofta

med humor, och boken präglas varken av en ängslig specialisering eller en strävan att markera tillhörighet till någon speciell akademisk gruppering. En ovanligt läsvärd och stimulerande bok.

Referenser:

- Elster, Jon, 2009. *Alexis De Tocqueville: the First Social Scientist*. Cambridge & New York: Cambridge University Press.
- Fukuyama, Francis, 2011. *The Origins of Political Order*. New York: Farrar, Straus and Giroux.
- Hardin, Russell, 2007. *David Hume: Moral and Political Theorist*. Oxford: Oxford University Press.
- Hume, David, 1983. *The History of England. Volume I*. Indianapolis: Liberty Fund.
- Hume, David, 1987. *Essays: Moral, Political, and Literary*. Indianapolis: LibertyClassics.
- Hume, David, 2007. *A Treatise of Human Nature*. The Clarendon Edition. Oxford: Oxford University Press.
- Lewis, David, 2002. *Convention*. Oxford: Blackwell Publishers.
- Locke, John, 2002. *The Second Treatise of Government: and a Letter Concerning Toleration*. Mineola, NY: Dover Publications.
- Russell, Bertrand, 2004. *A History of Western Philosophy*. London: Routledge.
- Sabl, Andrew, 2012. *Hume's Politics. Coordination and Crisis in the 'History of England'*. Princeton & Oxford: Princeton University Press.

Björn Östbring är doktorand vid Statsvetenskapliga institutionen, Lunds universitet.
E-post: bjorn.ostbring@svet.lu.se

Pieter Vanhuysse & Achim Goerres. 2012. *Ageing Populations in Postindustrial Economies: Comparative Studies of Policies and Politics*. London: Routledge.

Anmälan av Johan Bo Davidsson

Generationskonflikter är politik med gamla anor. Under tidigare historiska epoker så tog sig sådan politik framförallt uttryck i kon-

flikter mellan fäder och söner i inflytelserika familjer och kring tronföljder vid hoven. Aristoteles och Platon skriver båda om detta. Med den moderna statens framväxt, och dess representativa demokratiska institutioner, breddades denna typ av konflikter till samhället som helhet och kom att kretsa kring distributionen av resurser mellan generationer. Våldigt lite forskning har dock bedrivits med fokus på politiken kring just generationskonflikter.

I takt med att insikten om en åldrande befolkning blivit mera utbredd, så finns det anledning att tro att denna typ av konflikter blivit skarpare: de äldre blir en större och därmed viktigare väljargrupp samtidigt som deras pensioner och vårdbehov tillsammans utgör en allt större del av de offentliga utgifterna. Sedan tiden för vilken vi har trovärdig jämförbar statistik mellan länder, det vill säga från runt slutet av andra världskriget, så kan vi se en utveckling mot en åldrande befolkning i OECD-länderna. Denna utveckling kan härledas till framförallt två orsaker: en kombination av minskad fertilitet och ökad livslängd. Sedan 1980-talet har denna trend förstärkts och vi kan se en stark ökning av antalet äldre. Beräkningar av framtida ökning visar också på oroväckande siffror. Ett av de bättre sätten att mäta allvaret i utvecklingen är att se på förhållandet mellan den äldre delen av befolkningen (65-) och den övriga delen av befolkningen (16-64). Pieter Vanhuyse och Achim Goerres redovisar i sin bok en förväntad ökning i ett urval av OECD-länderna från ett förhållande år 2005 på 3/10 till ett förhållande år 2040 på 6/10. Med andra ord så försörjde tio av den arbetande befolkningen tre ålderspensionärer år 2005 medan de förväntas försörja sex ålderspensionärer år 2040.

Detta i sig är ingen nyhet, varken inom forskarvärlden eller hos den breda allmänheten. Frågan har varit på tapeten i diverse sammanhang och vi har redan sett politiska resultat i form av förändringar av nationella pensionssystem. Inom välfärdsforskningen så

är också pensionsreformer ett av de mest flitigt behandlade områdena. Bernard Ebbinghaus (2011) har nyligen redigerat en volym om pensionssystemens privatisering som kan sägas ligga i framkant inom detta forskningsområde. Karl Hinrichs och Matteo Jesoula (2012) har med en inflytelserik studie riktat in sig på hur den ökade flexibiliteten på arbetsmarknaden i Europa påverkar framtida pensionärsers inkomster. Framförallt har forskningen i den existerande litteraturen dock satt fokus på att jämföra innehållet i de olika reformer av pensionssystem som vi har sett introduceras under det senaste decenniet och i mindre utsträckning på politiken bakom samma reformer. Det finns förstås intressanta undantag, som t.ex. Silja Häusermanns bok från 2010, och den tidigare litteraturen om 'path dependency,' vilken visade på svårigheterna i att reformera framförallt 'pay-as-you-go' system (Pierson, 1994, 2001). I än mindre grad har den mera allmänna frågan om generationskonflikter, och vilka politiska uttryck de kan ta sig, berörts. Det enda exemplet jag kan dra mig till minnes är en artikel av Karen M. Andersson och Julia Lynch (2007) där ett av de resultat som de presenterar beskriver hur fackföreningar, med i huvudsak pensionärer som medlemmar, kan acceptera nedskärningar om de som redan har gått i pension inte finns bland dem som drabbas.

Pieter Vanhuyse och Achim Goerres vill i sin bok gripa sig an just detta utforskade område. Det är en lovvärd ambition och de lyckas med att skapa intresse hos läsaren för detta nya perspektiv. Samtidigt är det slående att det är just avsaknaden av generationskonflikter som kanske är det tydligaste budskapet man som läsare till sist tar med sig.

Antologin innehåller en mängd spännande forskningsresultat. Många visar dock på ett slags "noll-resultat" där generationskonflikter inte kan ses som en övertygande förklaringsmodell. Stefan Svallfors och Jonas Edlund sammanfattar sitt kapitel om välfärdsattityder med att deras resultat överhuvudtaget inte kan sägas ge stöd till tesen om en väx-

ande generationskonflikt. I Pieter Vanhuyse and Marcus Tepe's kapitel, och i deras tidigare forskning, ser vi att en åldrande befolkning inte har någon påverkan på offentliga utgifter för pensioner, eller på att offentliga utgifter är snedfördelade mot den äldre delen av befolkningen, om man kontrollerar för typ av välfärdsstat (se också, Lynch 2006). Achim Goerres och Marcus Tepe visar i sitt kapitel att stöd för en expansion av offentligt stöd till föräldrar inte är direkt kopplat till ålder (eller generation) utan beror på den familjestruktur och typ av välfärdsstat som väljaren befinner sig i. I alla dessa studier, så är det institutioner och inte generationer som framstår som centrala. Dessutom så finner Martin Hering och Jennifer Dabbs Sciubba i sina respektive kapitel att reformer mer har drivits av teknokratiska hänsynstaganden än av påtryckningar från de äldre och att vissa arbetsmarknadsreformer har genomförts som direkt missgynnar de samma.

Det sagt, så innehåller antologin också ett antal resultat som visar tydligt på den äldre generationens roll i politiken. Seán Hanley presenterar i sitt kapitel en översikt av framväxten av pensionärspartier i Europa. Italien var först med *Partito dei pensionati* 1987 och i de flesta länder har sedan pensionärspartier i någon form tagit plats på den politiska scenen. Överlag har de dock inte lyckats mobilisera ett större antal väljare. De gånger de har gjort det så har det framförallt varit när de nischat sig som protestparti. Dessa resultat pekar i riktning mot att vi bör rikta vårt fokus på de mera etablerade partierna och intresseorganisationerna. Juan J. Fernández hittar ett starkt samband mellan de äldres andel av befolkningen och generositeten i de inkomstrelaterade pensionerna, men inget samband i relation till minimipensionerna. Det kan tyda på att den äldre befolkningen riktar sitt stöd framförallt till inkomstrelaterade pensioner.

Nämnas bör också att Andrej Kokkonen bidrar med en intressant studie, om än kanske inte direkt kopplad till generationspolitik, om orsaker bakom skillnader i fertilitetstal.

Studien visar att en generös familjepolitik kan skapa en högre fertilitet genom att fler kvinnor i länder med en sådan politik lever i parförhållanden, vilket i sin tur leder till ett ökat barnafödande.

Sammanfattningsvis så finner jag en stark ambition och ett nytt fokus i antologin som kan driva forskningen vidare i riktning mot en ökad förståelse av generationers påverkan på politiken. Boken innehåller ett antal konkreta försök att ta sig an denna uppgift. Samtidigt saknar jag ett tydligare fokus på områden där potentiella konflikter är mera uppenbara mellan generationer. I lagstiftningen kring anställningsskyddet är en sådan konflikt påtaglig. De lagar om anställningsskydd som tillkom på 1970-talet hade som ett uttalat syfte, speciellt i Sverige, att förhindra att äldre människor slogs ut från arbetsmarknaden. Med tanke på deras ålder och hur många år de hade kvar i arbetslivet, så var det svårt att motivera andra åtgärder, såsom t.ex. investeringar i form av aktiv arbetsmarknadspolitik. Samtidigt, så kan en sådan lagstiftning ha önskat negativa konsekvenser där unga får svårare att etablera sig på arbetsmarknaden. Ett annat exempel är pensionsreformer som gynnar vissa åldersgrupper mer än andra. Ofta har sådana reformer gynnat den äldre generationen på bekostnad av den yngre. Varför är det så att den yngre generationen verkar ha haft så svårt att finna politisk representation för sina preferenser? Överlag så skulle ett ökat fokus på distributiva effekter av reformer över generationer vara ett välkommet tillskott till litteraturen.

Litteratur:

- Ebbinghaus, Bernard, 2011. *The Varieties of Pension Governance: Pension Privatization in Europe*. Oxford: Oxford University Press.
- Hinrichs, Karl & Matteo Jessoula, 2012. *Labour Market Flexibility and Pension Reforms: Flexible Today, Secure Tomorrow?* Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Häusermann, Silja, 2010. *The Politics of Welfare State Reform in Continental Europe*.

- Modernization in Hard Times*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Lynch, Julia & Karen M. Anderson, 2006. "Reconsidering Seniority Bias: Aging, Internal Institutions, an Union Support for Pension Reforms," *Comparative Politics*, 39(2): 189-208.
- Pierson, Paul, 1994. *Dismantling the Welfare State?* Cambridge: Cambridge University Press.
- Pierson, Paul, 2001. *The New Politics of the Welfare State*. Oxford: Oxford University Press.

Johan Bo Davidsson är verksam vid Statsvetenskapliga institutionen, Lunds universitet.
E-post: johan_bo.davidsson@svet.lu.se.

Yahya Hassan, 2014, "Yahya Hassan". Övers. Johanne Lykke Holm. Stockholm: Norstedts.

Anmälan av Naima Chahboun

Vad begreppet "politisk dikt" egentligen innebär är en fråga som kan diskuteras i oändlighet. Är det dikt som återger ett politiskt skeende? Som belyser livsvillkoren för en förtryckt grupp? Som uppmanar till politisk handling? Som bidrar till samhällelig förändring? Ofta uttrycker epitetet ett slags uppskattning – att kalla en dikt politisk är att signalera att den är särskilt angelägen, att den lyckas förmedla något viktigt om den tid vi lever i. Sådana dikter uttrycker i regel värden och verklighetsbeskrivningar som en bred offentlighet kan sluta upp bakom, eller, mer sällsynt, ta avstånd ifrån. Bara i undantagsfall skapar den politiska dikten kontroverser som suddar ut gränsen mellan litteraturtolkning och samhällsdebatt.

Ett sådant undantag är den danske poeten Yahya Hassans självbetitlade debutsamling. Boken skapade rubriker i hemlandet, och diskuterades på svenska kultursidor redan innan den svenska översättningen publicerats. Redan att slå upp pärmarna är att bli varse ytterligare ett sätt på vilket dikt kan vara politisk, nämligen genom att visa upp själva språket som en allt annat än neutral förmedlare av

verklighet. Dikterna i samlingen är alla satta i versaler, ett grepp som samtidigt ger intryck av att författaren ropar ut sina dikter i megafon och för tankarna till ett barns trevande försök att lära sig skriva.

APELSINER MED NEJLIKOR OCH RÖTT
BAND/HÄNGDE FRÅN TAKET SOM
GENOMBORRADE VOODOODOCKOR/DET
ÄR SÅ JAG MINNS DAGIS/DE ANDRA LÄNG-
TADE TILL JULTOMTEN SKULLE KOMMA/
MEN JAG VAR LIKA RÄDD FÖR HONOM/
SOM JAG VAR FÖR MIN PAPPA

I det avslutande stycket "Längdikt" har Yahya Hassan dessutom arbetat med omvänd syntax och medvetna skrivfel; ett brutet, eller, poetiskt uttryckt, brutet språk. Att dikten placerats sist i samlingen understryker att det snarare än bristande språkkunskaper rör sig om ett parodiskt rolltagande från författarens sida, som väcker frågor om den tänkta publiken för detta skådespel. Vems förväntningar är det som infrias, vems fördomar återges i diktens skrattspegel?

SEN DIN PAPPA FLYR FRÅN FLYKTING-
LÄGER/OCH SEN MIN PAPPA FLYR FRÅN
FLYKTINGLÄGER/OCH SEN VÅRA PAP-
POR DE FÖRVANDLAR/DANSKA LÄNGOR
TILL FLYKTINGLÄGER/DE HÄMTAR VÅRA
FARFÖRÄLDRA/VÅRA FARBRÖDER OCH
FASTRAR/OCH ALLIHOP DE FÅR SOCIAL-
BIDRAG/DE HÄMTAR ALLA SINA KUSI-
NER/OCH SEN SÄTTER DE IGÅNG MED SIN/
INAVEL INDOKTRINERING/INORDNING
INSHALLAH

I första hand är det dock inte språket, utan bokens kontroversiella innehåll som givit upphov till debatt. Yahya Hassan beskriver en vardag som präglas av våld inom och utom familjen, skenhelig religiositet och ett liv som smågangster där stölder och droghandel står i centrum.

JAG KNULLADE DIN FRU/JAG LÄNSADE
DITT HEM PÅ VÄRDESAKER/JAG PACK-
ADE IN TEVEN I ER SONS TÄCKE/JAG
KUNDE INTE ARGUMENTERA FÖR/ATT
MIN KUSIN/SKULLE LÄGGA TILLBAKA ER
SONS DATOR/EN LAPTOP ÄR EN LAPTOP
SA HAN/DET ÄR 500 EXTRA VAR/DINA
GITARRER SLUTADE HOS HÅLARHASSAN